

Viite

Asia

III yleisvenäläinen luonnonsuojelukokous

Asiasanat VENÄJÄ, YMPÄRISTÖ**Hoitaa UM** ITÄ-22**Hoitaa UE** MOS

Koordinoi

Tiedoksi

ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25; KPO-03

BER; PET; PIE

KTM; METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS; METSÄTEOLLISUUS RY; MMM;

MTK; SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; VM; YM

Moskovassa järjestettiin 18. - 21.11 III yleisvenäläinen luonnonsuojelukokous, johon osallistui 5600 henkilöä eri puolilta maata. Kokouksessa pidettiin yli 200 esitelmää, jotka julkaistaan.

Luonnonvaraministeri V. Artjuhov puolsi voimakkaasti periaatteita "käyttäjä maksaa" ja "likaaja maksaa" sekä painotti riippumattoman ekologisen valvonnan merkitystä.

Moskovassa järjestettiin 18. - 21.11 III yleisvenäläinen luonnonsuojelukokous. Hallitus oli antanut asiasta määräyksen heinäkuussa ja siinä todettiin, että kokous järjestetään valtion budjetin ulkopuolisella rahoituksella. Osanottajia oli yhteensä noin 5600 henkeä, joista 1800 oli virallisia edustajia. Aikaisemmat vastaavat kokoukset pidettiin 1995 ja 1999.

Kokous työskenteli 18.-19.11 jakaantuneena 11 sektioon. Ohjelman mukaan pidettiin yhteensä yli 200 alustusta, jotka tullaan julkaisemaan. Sektioiden työskentelyssä oli jonkin verran aikaa keskusteluun ja puheenjohtajistolle toivottiin jätettävään esityksiä kokouksen resoluution laadintaa varten.

Osallistuin 18.11 kansainvälistä yhteistyötä käsitelleen sektion työhön. Luonnonvaraministeriön kansainvälisten asioiden yksikön päällikkö **I. Tveritinov** esitti virastojen yhteistyönä laaditun Venäjän federaation ympäristön- ja luonnonsuojelun kansainvälisten periaatteiden luonnoksen. Siinä esitetään kytkennät kansainvälisiin prosesseihin ja Venäjän tavoitteiden painopistealueet. Lisäksi luetellaan toimialakohtaisia tavoitteita kaivannaisten käyttöön, vesitalouteen, metsätalouteen ja biodiversiteetin säilyttämiseen sekä ympäristöturvallisuuteen. Alueiden tasolla hän mainitsi seuraavat kohteet tärkeinä ja ajankohtaisina: Arktinen yhteistyö, johon hän kytki myös Luoteis-Venäjän, Baltia, Itämeri, Mustameri, Kaukasus, Kaspianmeri, Baikal, yhteistyö IVY:maiden kanssa sekä Amurin valuma-alue. Hän arvioi, että Amurin suunnalla voidaan hyödyntää Luoteis-Venäjän kokemuksia.

Useissa alustuksissa tarkasteltiin Venäjän toimintaa kansainvälisten sopimusten toteuttamisessa, esim. AMAP, Bernin ja Tukholman konventiot. **V. Danilov-Daniljan** perusteli alustuksessaan voimakkaasti Kioton sopimuksen ratifioinnin tarpeellisuutta Venäjälle. Alustuksen aikana ja keskustelussa esitettiin tiukasti vastakkaisia näkemyksiä, joiden mukaan Venäjän ei tulisi ratifioida sopimusta.

I. Tveritinov tarkasteli toisessa alustuksessaan luonnonvaraministeriön roolia kansainvälisten ympäristöprojektien toteutuksessa. Hän korosti ministeriön koordinoitettavaa sekä sen ja alueiden yhteistyötä. Projekteissa ollaan siirtymässä donorin ja vastaanottajan suhteesta partnership-yhteistyöhön. Tulevaisuudessa nousevat esille Venäjän ekosysteemipalvelut maailmalle.

WWF:n **E. Schwarz** puhui myös kansainvälisistä projekteista ja ohjelmista. Hän totesi, että Venäjä ei ole entinen siirtomaa vaan kehitykseltään keskitasoa. Länsi-Siperian öljynporauksen ympäristöongelmia ei tule viedä kansainväliselle tasolle, koska ne ovat Venäjän sisäisiä kysymyksiä. Moskova ei tue tarpeeksi alueiden ympäristönsuojelutyötä. Tulevaisuuden kysymyksiä ovat ekosysteemipalvelut (vrt. päästökiintiöiden kauppa), Saksan esittämä ajatus Euroopan Vihreät Rajat idässä ja partnership laajenevan EU: kanssa.

Osanottajille jaettiin Venäjän hallituksen elokuussa 2002 hyväksymä ekologinen doktriini. Luonnonvaraministeriö on vahvistanut doktriinin toteutusohjelman 28.10.03. Ohjelmaan kuuluu säädösten ja ohjeiden laadintaa ja tarkistuksia, tavoiteohjelmien tarkistuksia, tutkimusprojekteja sekä kansainvälisten sopimusten toteutusohjelmia.

Luonnonsuojelukokouksen plenum pidettiin 21.11 Kremlin palatsissa, joka oli täynnä. Tilaisuuden puheenjohtajana toimi 1. varaministeri **V. Roštšupkin**.

Presidentti **V. Putin** painotti kokoukselle lähettämässään tervehdyksessä ekologisen doktriinin merkitystä.

Luonnonvaraministeri **V. Artjuhov** esitti puheessaan katsauksen ympäristönsuojelun tilanteeseen. Puhe löytyy kokouksen internet-sivuilta. Ministeri totesi luonnonvaraministeriön toimintavalmiuden olevan hyvän. Hän korosti ekologisen doktriinin ja tavoiteohjelman "Ekologia ja luonnonvarat" merkitystä. Artjuhov esitti kaksi vaihtoehtoa ympäristötalouteen: "Jatketaan illuusiota, että valtio maksaa kaikki väestön ja talouden ekologiset synnit tai otetaan käyttöön modernit keinot näiden ongelmien ratkaisemiseksi." Hän puolsi voimakkaasti periaatteita "käyttäjä maksaa" ja "likaaja maksaa" kertoen vireillä olevasta normien uudistamisesta tähän suuntaan ja painottaen riippumattoman ekologisen valvonnan merkitystä.

Kokouksen resoluutioon sisällytetään 11 sektion tekemät esitykset. Todettiin, että esitysten toteutusten seuranta varten perustetaan pysyvä elin. Yhteistoimintaa kansalaisjärjestöjen kanssa kehitetään yhteisessä neuvostossa. Seuraavassa esitetään joitakin tärkeimpiä sektioiden resoluutioon esittämiä linjauksia:

- *Ekologinen politiikka*: itsenäisen ympäristöhallinnon tarve, ekologisen doktriinin merkitys, Kioton sopimuksesta tiukka keskustelu
- *Ekologia ja oikeus*: ekologisen auditoinnin ja vakuutuksen merkitys, ympäristöhaittojen korvauslain suuri merkitys
- *Ekologinen turvallisuus*: monilla alueilla ympäristön tila on vaikea (ongelma-alueita on 15% maan alasta ja siellä asuu 60 % väestöstä), ekologisessa valvonnassa tulee hyödyntää järjestöjen potentiaali
- *Ekologia ja kansanterveys*: pilaantuneiden alueiden elvytysohjelmat, juomaveden ja kemiallisten saasteiden ongelmat

- *Kansainväliset kysymykset*: siirryttävä reaktiivisuudesta omaan aktiiviseen toimintaan, Itämeren ja Kaspianmeren suojeluohjelmien tärkeys, Kiiton sopimuksen ratifiointia tuetaan mutta kaikki näkökohdat on huomioitava
- *Valtio ja kansalaisyhteiskunta*: ympäristöhallinnon uudistaminen ja järjestöjen osallistuminen valvontaan
- *Kestävä luonnonvarojen käyttö*: myös mukana olleet yritysten edustajat kannattivat periaatetta, että yritysten kilpailukyky riippuu niiden ekologisesta kilpailukykyvystä
- *Ekologinen koulutus ja valistus*: koordinaatio puuttuu
- *Luonnonsuojelualueet*: ongelmana luvattomuuksien lisääntyminen, resurssien puute sekä säästösten ristiriidat, federaation tason ympäristöhallintoa on vahvistettava
- *Ekologinen seuranta*: ei ole yhtenäistä järjestelmää, tuotannon ekologinen tehokkuus on viime vuosina heikentynyt
- *Alueellinen näkökulma*: suurkaupunkien ongelmat, hallinnon tasojen yhteistyön kehittäminen

Puheenjohtaja totesi kokouksen loppupuolella, että suuri määrä kansalaisjärjestöjä haluaisi käyttää puheenvuoron mutta ohjelma sallii vain yhden, joka annetaan poliittisen liikkeen Yhtenäinen Venäjä edustajalle, joka sai ylimitoitettut aplodit ja välihuutoja, kun hän kutsui kaikkia järjestöjä ekologiseen yhteistyöhön todeten Yhtenäisen Venäjän olevan maan suurin kansalaisjärjestö.

Resoluution luonnoksesta äänestettiin. Esitys hyväksyttiin pääosan osallistujista kannattaessa sitä mutta myös vastustajia oli. Järjestöt jakoivat etukäteen osanottajille monisteen, jossa esitettiin itsenäisen ministeriötä vastaavan ympäristöhallinnon perustamisesityksen lisäämistä resoluutioon.

Arviointia

Yleisvenäläiset hallituksen päätöksellä järjestettävät alakohtaiset kokoukset ovat mielenkiintoinen Neuvostoliiton ajalta periytyvä toimintapa. Alueellisissa kokouksissa keskustellaan teemoista ja valitaan edustajat yleisvenäläiseen kokoukseen. Järjestelmässä on yhtymäkohtia entiseen puoluekokouskäytäntöön.

Kansalaisjärjestöjen puheenvuoron antamista juuri vaalien alla pidettävässä luonnonsuojelukokouksessa Yhtenäisen Venäjän edustajalle on vaikea ymmärtää.

Ympäristöjärjestöjen edustajat olivat mukana kokouksessa alustajina ja jopa presidiumissa vaikka ne etukäteen vastustivat kokouksen pitämistä. WWF:n E. Schwartz totesi kysymykseeni, että asiat on syytä pitää erillään; vaikka vastustetaan niin kannattaa olla mukana.

Greenpeacen edustajat yrittivät levittää plenumissa lakanaansa mutta järjestysmiehet toimivat ripeästi ja sanomaa ei ehditty lukea.

Ekologisen doktriinin merkitys nousi vahvasti esille. Kansalaisjärjestöjen potentiaalin hyödyntämistä korostettiin.

Sponsoreina olleiden yritysten rooli oli hyvin hillitty. Niillä oli näyttelymateriaalia ja niiden edustajia esiintyi alustajina.

Luonnonvaraministeriö ajaa ministerin johdolla korkoperusteisia maksuja luonnonvarojen käyttöön ja aiheuttajalle kuuluvaa ympäristöhaittojen korvaamista. Ministeriön lakiesitys "Laiksi negatiivisten ympäristövaikutusten maksuista" on parhaillaan käsiteltävänä. Venäjän teollisuuden ja yrittäjien liitto RSPP julkisti 24.11 15000 teollisuuden edustajalle tehtyyn kyselyyn perustuvan kielteisen kannan lakiesitykseen. Erityisesti vastustetaan pohjoisten alueiden korotettuja maksuja. Norilsk Nikkelin edustaja arvioi, että sellu- ja paperiteollisuuden kannattavuus saattaa vakavasti vaarantua, jos maksut toteutettaisiin (Bkg.ru 24.11).

Kokous ei saanut mielestäni suurta julkisuutta yleisissä tiedotusvälineissä. Kokouksen alla julkaistiin Moskovan sanomalehdissä joitakin alan artikkeleita. Kokouksen päätöskokouspäivän iltana suosittu TV:n visailuohjelman teemana oli luonnonsuojelukokous. Mukana siinä olivat myös Kremlin palatsissa olleen alan näyttelyn tähdet; kolme metsästyshaukkaa.

Lähteitä:

Luonnonsuojelukokouksen internet-sivut: <http://www.rosecoforum.ru>

Ekos-lehti No 3/2003 ja sen liite Ot sjezda do sjezdy (Kokouksesta kokoukseen)

LIITTEET

-